

Hogyan látta Krúdy Rudolf trónörökös halálát?

2014 december 30. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

Rudolf trónörökös története máig foglalkoztatja a közvéleményt, a m?vészeket is. Több száz könyvet írtak róla, igazi kincsesbányája a lélekkutatóknak.

A mayerlingi tragédiáról pedig számos elmélet kapott szárnyra. Rudolf sorsa azért lehet máig annyira érdekes és

inspiráló, mert habzsolta az életet, és harmincévesen úgy halt meg, hogy ötvennek nézett ki, mint Dorian Gray.

A trónörökös most azért került újra a címlapokra, mert a Nagy Háború kitörésének centenáriuma ez a történet ismét aktuális lett. Már nem is a titkokat próbálják megfejteni, inkább arról az utópiáról beszélnek: ha a republikánus elveket valló Rudolfnak sikerült volna véghezvinnie a monarchia átalakítását, az Európa történetét is más irányba vihetné. Abban is egyetértenek, hogy Ferenc Ferdinánd intellektusa a nyomába sem léphetett Rudolfénak. Regényes egybeesés, hogy éppen 25 évvel később Szarajevóban vele is egy golyó végzett.

A rejtélyes Rudolf trónörökös, Jókai Mór egykori barátja a századforduló ködlovag-irodalmának egyik kulcsfigurája lett. Krúdy Gyula több művében is felbukkan. Méltó emléket állít neki 1917-ben írott, 7000 szövegű utazások a vörös postakocsin című művében, amelyben azokról a vadászatról, titkos tivornyákról ír, amelyeket Rudolf tiszteletére rendeztek. Itt olvashatjuk a következő mondatot is: „A mű, amelynek kidolgozásába fogott Rezeda Kázmér úr, ezt a címet viselte: Rudolf királyfi megjelenése Észak-Magyarországon.”

A századforduló magyar irodalmában gyakoriak voltak az alteregók, a doppelgängerok, az alakmások és az énkettőzések. Egyrészt a pszichoanalitikus iskola következményeként jelennek meg az írók fikcionált lélektani alakmásai, másrészt a legendák túléltői is lehetnek regényhősök. „Ami fennmaradt róla: jóformán a képzelet, amint látjuk visszatérni néha halottainkat” – írja az Ál-Petőfi című regényének előszavában Krúdy 1922-ben.

Ekkorra már több száz könyvet írtak Vecsera Mária és Rudolf trónörökös édesbús románcáról, szó szerint terítették velük a vásári ponyvákat. Elég volt a két jól ismert arcképet egymás mellé tenni a könyv borítóján, és vitték, mint a cukrot. Ma sincs ez másként – ha nagyon leegyszerűsítjük a kérdést.

Krúdy Gyula Jockey Club című regénye azért bravúros, mert arra vállalkozik, hogy újraértelmezze a Mayerling-mítoszt. Főhőse a beszélő nevű Bécs Rezső, aki eleve Rudolf koronaherceg alakmásként jelenik meg. A hasonlóság véletlenül derül ki, de ha már így alakult, akkor ezt a helyzetet maga Rudolf is kihasználja, így kerül a kalandos történetbe egy azonos korú budapesti fiatalember.

Ahogy az alakmások más alakmásokat vonzanak, úgy húzza maga után az egyik rejtély a másikat. Azért mozgatja meg az olvasó fantáziáját, mert némi valóságálatot sejt a háttérben. Ha tudjuk azt, hogy Jókai Rudolf barátja volt, akkor elképzeltet?, hogy olvasta az Aranyembert, hiszen kiválóan tudott magyarul. A vadregényes sziget, amely Jókait megihlette, nyilván a Vaskapunál elhelyezked?, azóta elárasztott Ada-Kaleh lehetett. Különös módon az Ál-Rudolf ezt a történetet meséli el Vecsara Máriának. Rudolf pedig éppen ekkor toppan be egy borítékkal, amelyet Jókaitól kapott, és amiben a honoráriuma van: „egy darab százforintos bankó”. Az Osztrák–Magyar Monarchia Írásban és Képben című „folyóiratban” közölt írásáért kapta. Tudjuk, hogy ezek a füzetek később reprezentatív könyvsorozattá álltak össze. Az első négy kötetet Rudolf adta ki. A szövegben megjelenő mozaikkockák mesteri elrendezéséből is látszik, mekkora szerepe van Krúdynál a koincidenciának, a fikciónak és a valóságnak.

A mai olvasó talán csodálkozva olvassa végig, hogy Rudolf, az Ál-Rudolf, Vecseráné és Vecsara Mária egy édeni nyári hónapot tölt a mayerlingi vadászkastélyban. Az özvegy báróné kedélyesen befűzi a paradicsomot, majd lekvárt főz, lánya eközben valóban a Senki szigetén érzi magát, ahova semmi gonoszság nem érhet el. A koronaherceg pedig segédkezik a meszelésben. A történet persze még a fikcióban is rosszul végződött: „Pisztolygolyó ölte meg mindkettőjüket.” Gyorsan javítsuk ki, mert revolvergolyó volt az, még akkor is, ha egy regény sosem feleltethet meg a valósággal.

Mégis a regény erényeit kell ezúttal kiemelni sok más Rudolfról szóló könyvvel szemben, amelyek nagyon egysíkúan mutatják be. A trónörökös szinte minden könyvben úgy jelenik meg, legyen az lektör vagy tudományos lélektani elemzés, mint aki sorsszerű búskomorsággal menetel a saját végzete felé, melyet jórészt magának köszönhet, és ehhez a példatár legszélesebb palettájáról válogatják össze az intő jelöket. Ez a determináltság egysíkúvá teszi egy rendkívül színes és kivételes műveltség egyéniség jellemrajzát. Rövid életének ugyanis több különböző szakasza volt, amelyeket méltatlan utólag egybeemosni.

Krúdy Gyula később Jókai barátja, a boldogtalan Rudolf királyfi című hosszabb írásában már utalást tesz arra, hogyan fonódik össze a bűnügyi, a szerelmi és a politikai történet ebben a megfejtethetlen tragédiában, és arra a megállapításra jut, hogy Rudolfot a bécsi udvar „tette el az útból”, mert szerette a magyarokat. „Nem lett író Rudolf; igaz, hogy király sem lett belöle, ama konok öregúr miatt, aki egy fertályórányira sem szünt meg uralkodó lenni; regényhős lett belöle, akinek sorsát két-három nemzedék könnyezve olvassa. Az utolsó romantikus embernek lehetne ezt mondani...” Túlzás lenne Rudolfot írónak nevezni, arról azonban ne feledkezzünk meg, hogy két könyve népszerű volt a magyar olvasók körében is: az Utazás Keleten, Brankovics György fordítása 1883-ban, a Tizenöt nap a Dunán, Paszlavszky József fordítása pedig 1890-ben jelent meg Budapesten, mai szemmel is jó stílusérzékről tanúskodnak.

Krúdyt időnként magával ragadja a mondatok lendülete, és Rudolfról paradox módon ugyanannak a jellemzésnek az ellenkezőjét is leírja: „homlokán megjelöltetett, hogy boldogtalan szerelem miatt fog meghalni”, majd meg is cáfolja, amit állított: „Nem volt ezen a szöke fiatalemberen semmi sem feltűnő, amely előre megjövendölte volna sorsát. Balgaság azt hinni, hogy valamely jelt viselnek a homlokukon azok, akik erőszakos halállal múlnak el az életből.” Feltételezése, hogy „nem volna csodálni való, ha ez előkelő úriember után verseket találtak volna”, helytálló, mivel valóban maradtak fenn versei gyermekkorából és utolsó éveiből is.

„Csaknem negyvenesztendősek” voltak az események, amelyeket Krúdy még egyszer felelevenített Rezső királyfi című írásában. Utalva a Bécs Rezső alakmásra, akit eleve azért kereszteltek így, miként annyi más fiúgyermeket is Magyarhonban, mert Rudolffhoz a születésétől kezdve nagy reményeket fűztek.

Meglepőde olvassuk, hogy ezt követően Krúdy merengve teszi fel a kérdést: „Nem tudom, hogy áll-e még a mayerlingi vadászkastély, ez a mélabús lak, amely talán legszomorúbb hely volt mindama kastélyok között, amelyekre császári koronákat, régi és új uralkodók névbetűit alkalmazták az építészek.” Meglepődünk, hova lett a fikcióban is pengeélesen pontos Krúdy, aki 1917-ben az Őszi utazások...-at írta hasonló témára, 1926-ban viszont már egy elemző publicisztikában kínos ennyit tévedni.

A mai olvasó előtte sem ismeretlen, hogy a vadászkastélyt a császár leromboltatta, a bontást Rudolf temetésének napján már megkezdtek. Az egyik helybeli család máig őriz egy tenyérnyi tapétát, amit az egyik csákányozó bontómunkás tett el a zsebébe. Akkor is, most is sokan zárandokolnak a Bécshez közeli Mayerlingbe. Eszeveszett gyölkölet kellett hozzá, hogy fia személyes holmiját is elégettesse az apa az udvaron. A vadászkastélyon egyébként „császári koronákat, régi és új uralkodók névbetűit” sem lehetett látni, mivel maga Rudolf építette a saját elképzeltései szerint. Fényképek és rajzok is fennmaradtak róla. Ilyesfajta heraldikákat, fűleg amelyek az apjára

emlékeztették, Rudolf nem is t?rt el személyes környezetében. Ugyanebben a bekezdésben olvashatjuk, hogy „ketten voltak abban a földszintes szobában, és mind a ketten meghaltak”. De a halottas szoba az emeleten volt.

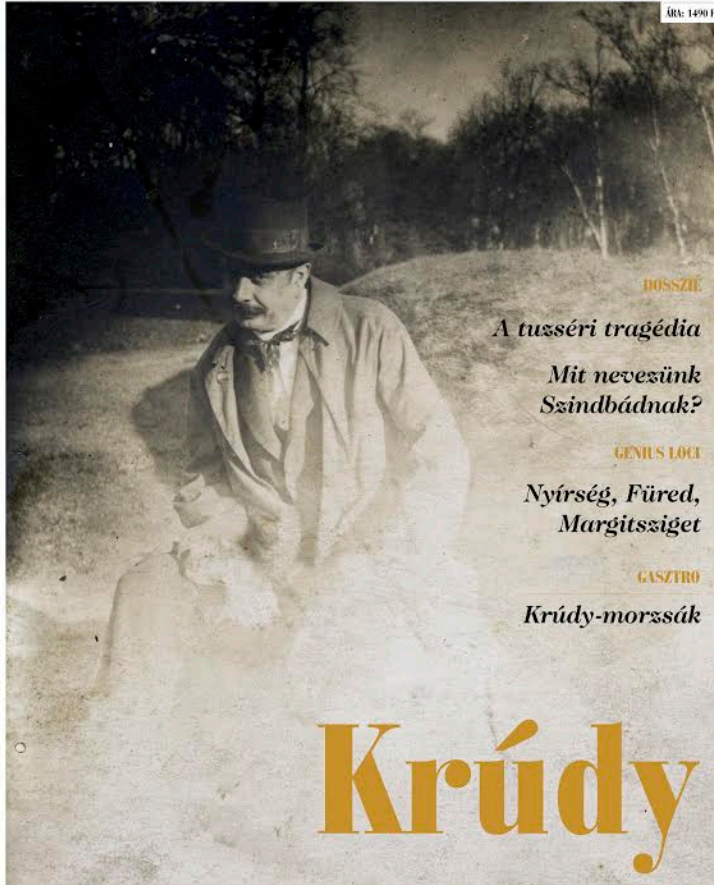
Végül azon töpreng Krúdy, hogy mi adhatta „Rudolf kezébe a fegyvert, hogy a mayerlingi lakban egy téli éjszakán végezzen szerelmével, Mária bárókisasszonnyal, valamint önmagával is – mialatt a szarvasagancsokkal ékesített ebédl?ben az úriemberek duhajkodtak”. Bárcsak duhajkodtak volna, legalább lettek volna az eseményeknek szemtanúi. A történet éppen attól olyan rejtélyes, mert senki sem volt a közelben. Még a császár máskor elmaradhatatlan besúgóí sem.

IRODALMI MAGAZIN

Megjelenik évente négyszer / TAVASZ NYÁR **OSZ** TÉL

II. évfolyam 2014/3

ÁR: 1490 Ft

Krúdy zsenialitását, eredeti hangját, els? könyveinek megjelenését a korabeli kritika jórészt lelkesedéssel fogadta, kés?bb azonban, a kötetek felszaporodásával egyre többen figyelmeztettek a pongyolaságokra is. Most egy konkrét tematikai vonal mentén haladva hoztunk példákat mindkét megítélésre.

Kontra Ferenc írását keresse az [Irodalmi Magazin](#) legújabb számában

mult-kor.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

[Tweet](#)

Raffay Ernő ajánlásával
Kortörténeti dokumentumgyűjtemény,
készült jelképesen **1919** sorszámozott példányban

Hangoskönyv CD melléklettel

MŰVÖR MÉRLEK
KÖNYVESBŐR

Ajánló